

ELS PREDICATS NO VERBALS I L'EFECTE D'INESPECIFICITAT *

GEMMA RIGAU

Universitat Autònoma de Barcelona

1. Hi ha aspectes de les llengües que han rebut molta atenció aquests darrers anys per part dels lingüistes. En són exemple les frases anomenades presentacionals, frases que —en anglès, francès o castellà— no solen admetre la presència d'un sintagma nominal definit. Vegem-ho a (1):

- (1) a. There is a solution
- b. *There is the solution
- c. Il y a une solution
- d. *Il y a la solution
- e. Hay una solución
- f. *Hay la solución.

Les frases de (1) manifesten el que s'ha anomenat un efecte de definitud (*Definiteness effect*). Es tracta d'estructures que admeten un sintagma nominal indefinit però que rebutgen els sintagmas nominals definits.¹

El català, més permissiu que no pas les llengües exemplificades a (1), admet amb més facilitat sintagmes nominals definits en estructures amb el verb *haver-hi*, si bé no hi són pas possibles tots els sintagmes nominals definits, com es fa patent a (2).

- (2) a. Hi ha un noi
- b. Hi ha el noi
- c. Hi ha en Pere
- d. *Hi ha ell.

Observeu que qualsevol de les frases de (2), excepte (2d), podria ser una resposta adequada a la pregunta (3).

- (3) Qui hi ha?

La raó de la agramaticalitat de (2d) pot raure en el fet que els pronoms forts como *jo, tu, ell*, etc., presenten cas inherent nominatiu i els que no són nominatius

* Agraïeix a Josep M. Brucart, a M.ª Teresa Espinal, a Joan Mascaró, M. L. Hernanz i a Avel·lina Suñer els seus comentaris i suggeriments. Aquest treball s'ha beneficiat de l'ajut d'investigació de la CAICYT núm. 2545/53.

1. Sobre els diversos tractaments que s'han proposat per explicar aquestes estructures, vegeu Safir (1985), Mijsark (1977), Bellètti (1987) i les referències que hi apareixen.

—*mi, tu, ell*, etc.— manifesten cas a través de la presència d'una preposició.² No són compatibles, doncs, amb el cas partitiu que els assignaria el verb *haver-hi*, segons l'anàlisi proposada per Belletti.³

Semblants a les frases de (2) —frases que, com hem vist, no representen l'efecte de definitud de les equivalents angleses, franceses o castellanés— hi ha, en canvi, construccions presentacionals que ofereixen en català un efecte divers a les de (1), és a dir, el que anomenarem efecte d'inespecificitat. Aquestes frases exigeixen un subjecte referencial o específic.⁴ Dedicarem el treball a aquesta mena de construccions, menys estudiades que no pas les de (1).

Considerem les frases de (4):

- (4) a. El capellà no hi és
b. No hi ha el capellà.

Ambdues estructures són possibles en català i, en determinats contextos, poden ser paràfrasi l'una de l'altra.⁵ No obstant això, aquest paralelisme desapareix si el sintagma nominal en lloc de ser definit i referencial o específic, com a (4), és un sintagma nominal indefinit no específic. Vegem-ho a (5), on (5c) i (5d) manifesten clarament un efecte d'inespecificitat, en el sentit que no hi són permesos els sintagmes nominals no específics.

- (5) a. Hi ha un capellà
b. No hi ha cap capellà
c. *Un capellà hi és
d. *Cap capellà no hi és.

El mateix efecte es fa patent quan el tradicionalment anomenat complement de lloc és representat per un sintagma preposicional no pronominal, com mostrem les frases locatives de (6).

2. Recordem que els pronoms personals a les llengües romàniques són reminiscència de l'antiga declinació llatina.

3. Vegeu Belletti (1987).

4. Un sintagma nominal és referencial o específic si és emprat per fer referència a una entitat de l'univers del discurs. Aquesta característica és independent del caràcter [+ / - definitiu] del sintagma nominal. Un sintagma nominal és definit si aporta informació pre-dictible per a l'interlocutor, si pressuposa unicitat. Altrament serà indefinit [veg. Rigau (1981, § 4.3.2)]. Sovint un sintagma nominal indefinit pot ser ambigu pel que fa a la seva especificitat. Aquest és el cas del sintagma nominal *un llibre d'història* a (i), tal com es fa patent a (ii) i a (iii).

(i) Vaig demanar-li un llibre d'història.

(ii) Vaig demanar-li un llibre d'història i me'n va dur un.

(iii) Vaig demanar-li un llibre d'història i me'l va dur.

A (ii) el sintagma nominal indefinit és inespecífic o no referencial, mentre que a (iii) ha estat emprat per fer referència a un llibre concret. Es dona el fet, però, que el determinant presenta la mateixa representació fonètica tant en un cas com a l'altre.

Es tradició a la lingüística reservar el terme [+ / - específic] per als sintagmes nominals indefinits i el terme [+ / - referencial] per als sintagmes nominals definits. En aquest treball emprarem com a sinònims els termes «específic» i «referencial». Per al paralelisme entre la característica de l'especificitat i la de la referencialitat, vegeu Rigau (1980, 1981).

5. Segons el DCVB *ésser* a (4) té el sentit de «trobar-se, estar actualment en un lloc» i, segons el mateix diccionari, és substituïble sovint per *haver-hi*.

- (6) a. El gat mort era a l'hort
 b. L'armari mirall és a la meva habitació
 c. *Un gat mort era a l'hort (= Hi havia un gat mort a l'hort)
 d. *Un armari mirall és a la meva habitació (= Hi ha un armari a la meva habitació).

Una frase com (6d) només és adequada en català si s'interpreta com a sinònima de (7), és a dir, si el sintagma nominal *un armari mirall* fa referència de manera específica a un element de l'univers del discurs, per exemple, a un element d'un conjunt definit.

- (7) Un dels armaris mirall és a la meva habitació
 (... L'altre és a les golfes).

Quan el sintagma nominal és específic o referencial és possible l'aparició en el discurs d'un pronom definit correferencial. Aquest és el cas de les frases de (8), on a (8b) el pronom correferencial és el pronom silenciós o *pro*.

- (8) a. Algunes nois eren allà. La Maria *els* hi va veure.
 b. Tres nois del grup hi són des d'ahir... *pro* es diuen Pau, Pere i Joan.

Quan el subjecte de la frase, per la seva naturalesa lèxica, no pot ser referencial, aleshores la frase amb verb *ésser* és mal formada. Vegem-ho a (9).

- (9) a. *Quanta gent hi era? *versus* Quanta gent hi havia?
 b. *Qui hi és? *versus* Qui hi ha?

En canvi, si es pot donar la interpretació d'interrogació sobre un element d'un conjunt conegut, definit, aleshores la frase esdevé gramatical. Aquest és el cas de (10).

- (10) Quins dels teus veïns són a casa?

D'altra banda, la presència d'un quantificador universal, com és de suposar pel seu contingut lògic, no malmet la frase.

- (11) a. Tothom hi era.
 b. Tots són aquí.⁶

La propietat de manifestar un efecte d'inespecificitat, no obstant això, no sembla pas exclusiva de les frases presentacionals i locatives amb *ésser*. Resulta interessant constatar que les anomenades frases possessives, quan es construei-

6. Quan el predicat és *haver-hi* és impossible l'aparició del quantificador *tothom*, per incompatibilitat lògica entre el predicat, amb un contingut de quantificació existencial, i el quantificador universal.

(i) *Hi ha tothom.

Són possibles, en canvi, frases com les de (ii).

(ii) a. Hi ha tots els teus amics.

b. Hi havia tota la gent del barri

Si no és gramatical una frase com (iii) pot ser degut al fet que *tots* hi fa de pre-

(iii) *Hi ha tots *pro*.

xen amb *ésser*,⁷ presenten el mateix efecte d'inespecificitat, efecte que manifesten també les atributives. Vegem-ho a (12) i a (13), respectivament:

- (12) a. El llibre és d'en Pere.
b. Aquella és meva.
c. *Una casa és teva *versus* Tu tens una casa.
[—esp]
d. Una de les cases és teva.
e. *Algun llibre és d'en Pere *versus* En Pere té algun
[—esp]
llibre.
f. Algun dels llibres és d'en Pere.
- (13) a. El noi és llest.
b. *Un noi és llest *versus* Un dels nois és llest
[—esp].
c. *Algú és llest *versus* Algun dels presents és llest
[—esp].

A les frases que acabem d'exposar es fa evident la relació entre la presència del verb *ésser* i l'efecte d'inespecificitat. Abans de poder apuntar una explicació d'aquesta particularitat, caldrà que ens entremiguem a comentar l'estructura de les frases amb verb copulatiu.⁸

2. La característica que defineix les frases copulatives amb *ésser* és el fet que el verb de la frase no és identificable amb el nucli del predicat. Aquest verb no assigna paper temàtic als arguments del predicat, ja que el veritable predicat oracional és un sintagma adjectiu, un sintagma preposicional o un sintagma nominal. Aquests són, doncs, els assignadors del paper temàtic al subjecte de la frase. En una frase com (13a) el sintagma adjectiu *llest* és el predicat i el sintagma nominal *el noi* el seu subjecte. Això vol dir que *llest* queda llicenciat, legitimat, en tant que predicat per la presència d'un subjecte.⁹ Per dir-ho en els termes de Rothstein,¹⁰ el subjecte de les frases com (12a)¹¹ o (13a) satura la funció denotada pel predicat. Segons aquesta autora, el paper de la còpula no és altre que el de ser portadora de les marques de flexió temporal i de concordança de la frase. Quan el nucli del predicat és un sintagma verbal, les marques de FLEXIÓ s'afixen al verb. Si el català permetés, com fan altres llengües —p.e., el hopi—, que les marques de temps i concordança s'afixessin a d'altres categories a més del verb, aleshores la còpula ja no seria necessària. Efectivament, en hopi la preposició i el nom (el hopi no té adjectiu) admeten

7. Per a una contrastació d'aquestes frases i les que es construeixen amb *tenir*, consulteu Benveniste (1960) i Lyons (1968, § 8.4.4.).

8. En aquest treball deixem de banda les copulatives equacionals o identificatives, frases que també exigeixen un subjecte referencial, però que segurament presenten una estructura diferent de les altres frases copulatives. Vegeu Rothstein (1983) i Longobardi (1987).

9. Vegeu Chomsky (1986), cap. 3.

10. Vegeu Rothstein (1983, ps. 21 i ss.).

11. Sobre el comportament de predicat dels sintagmes preposicionals, vegeu Rothstein (1983, ps. 68 i s.).

flexió de temps i concordança. Això fa que no hi sigui necessària la presència d'un verb copulatiu quan el predicat no és verbal.

Per tal que una construcció sintàctica sigui oracional, cal l'aparellament d'un subjecte i un predicat. Però aquests elements no són suficients. Subjecte i predicat són necessaris per a la representació semàntica de la frase, però també ho és l'expressió temporal. A parer de Stowell,¹² el temps actua a la forma lògica com un operador que es mou a la posició de COMP per tenir tota la frase al seu abast. Això ens permet afirmar que la saturació per part del subjecte de la funció denotada pel predicat reclama una referència temporal. En altres termes: la condició que la relació entre subjecte i predicat s'hagi de donar en un context temporal és el que impedeix que en català la construcció *Ell a Girona* pugui ser una frase. Ara bé, *ell i a Girona* poden ser interpretats com a subjecte i predicat en el moment en què apareix un element portador de la referència temporal —com a la frase (14a)— o bé si, com a (14b), la construcció es troba incrustada en una frase matriu amb la qual podem suposar que comparteix l'operador temporal.

- (14) a. Ell era a Girona.
b. Jo el feia a Girona.

La frase (14b) conté una subordinada sense el nus FLEXIÓ ni COMP, és a dir, una frase (o oració) reduïda. Heus-ne aquí l'estructura simplificada:

- (15) [_F [_F Jo FLEX [_{sv} fer [_F el a Girona]]]]].

El pronom de tercera persona apareix en acusatiu perquè rep el cas del verb *fer*. Com que la frase reduïda no disposa del nus FLEXIÓ, element que podria assignar cas nominatiu al subjecte oracional, ni tampoc del nus COMP, cap barrera no impedeix al verb principal d'assignar-li cas.¹³

A propòsit del verb copulatiu, és interessant de recordar el parer de Benveniste: «*Quand on parle d'un verbe 'être', il faut préciser s'il s'agit de la notion grammaticale ou de la notion lexicale. C'est pour n'avoir pas fait cette distinction qu'on a rendu le problème insoluble et qu'on n'a même pas réussi a le poser clairement. Il y a en effet une notion lexicale dont l'expression verbale est aussi authentique, aussi ancienne que n'importe quelle autre, et qui peut avoir son plein exercice sans jamais empiéter sur la fonction de la 'copule'. Il faut seulement lui rendre sa réalité et son autonomie. En indo-européen, ce lexème est représenté par *es- (...) Le sens en est 'avoir existence, se trouver en réalité' (...) Complètement différente est la situation de la 'copule', dans un énoncé posant l'identité entre deux termes nominaux. Ici l'expression la plus générale ne comporte aucun verbe.*»¹⁴

12. Ens referim a Stowell (1982).

13. Com que la frase reduïda no té COMP el constituent TEMPS de FLEXIÓ, en tant que operador temporal, no s'hi podria moure a la forma lògica. Per tant, les frases reduïdes participen de l'operador temporal de la frase matriu. En això s'assemblen a les frases de gerundi de l'anglès, frases que —segons Stowell (1982)— no tenen COMP. Aquesta característica les distingiria de les frases d'infinitiu.

14. Benveniste (1960, p. 188).

En realitat, el verb copulatiu no és pas necessari a totes les llengües. Com fa veure el mateix Benveniste, l'aparició del verb copulatiu com a suport lèxic de la FLEXIÓ oracional no és més que un dels diferents procediments emprats per les llengües a l'hora de formar el que tradicionalment es coneix amb el nom de *frases nominals*. Així, en rus o en hongarès existeixen frases simples sense que un verb faci de portador de la referència temporal. Considerem les frases russes següents:¹⁵

- (16) a. Kniga na stole
Llibre damunt taula
«El llibre és damunt la taula».
- b. Kniga moia
Llibre meu
«El llibre és meu».
- c. Mariia rebënok
Maria nena
«La Maria és una nena».

Aquestes frases són interpretades com a no marcades pel que fa al temps, al mode i a l'aspecte. Ara bé, si el temps de la frase no és de present o bé el mode no és l'indicatiu, aleshores apareixerà el verb copulatiu *byt* «esser» com a suport de les marques de la FLEXIÓ oracional. Les frases de (16), doncs, contenen un nus FLEXIÓ amb trets de temps de present i de concordança, però es tracta d'un element sense realització fonètica, el·líptic.

Frases com les de (16) són possibles també en àrab.¹⁶ Vegem-ho a (17):

15. Veg. Lyons (1968, p. 335 i p. 408).

16. En àrab, quan la frase és identificativa o equacional, pot aparèixer entre el subjecte i el predicat representat per un sintagma nominal definit un pronom de tercera persona. Els gramàtics àrabs l'anomenen *pronom de separació*, però, tal com escriu Cantarino (1974, p. 35), «*the pronoun of separation can be considered as being a mere "copula" between both members of the nominal sentence*».

- (i) a. haadaa huwa nnamtuus
Això ell la-llei
«Això és la llei».
- b. 'ana huwa lqalbu lbašariyy
Jo ell el-cor l'humà
«Jo sóc el cor humà».

Quan el subjecte i el predicat nominal divergeixen en gènere o nombre, el pronom 'copulatiu' concorda en gènere i nombre amb el subjecte:

- (ii) haadihi zzallatu l'uulaa hiya bad'u
Aquesta el-descuit la-primera ella el-començament
[+ fem] [+ fem] [+ fem] [+ fem] [+ fem]
- l'inhiyoari fii...
la caiguda en
[genitiu]

«Aquest descuit fou el començament de la caiguda en...»

Sobre el pronom de separació i les frases nominals en general, vegeu Cantarino (1974), Corriente (1984), Wright (1933). Agraeixo a Joan Mascaró que m'hagi volgut assessorar sobre les frases nominals en àrab.

- (17) a. 'almaliku kariim¹⁷
 El-rei generós
 «El rei és generós».
- b. 'arrisaalatu 'ilayk
 La-carta per-a-tu
 «La carta és per a tu».
- c. hum fawqi lǧabal
 Ells sobre la-muntanya
 «Ells són dalt de la muntanya».

Semblantment al rus, quan cal una indicació precisa de temps o mode oracional, l'àrab pot emprar un verb copulatiu. En turc antic i en alguns dels dialectes turcs més conservadors, les anomenades frases nominals es construeixen amb l'afegit d'un pronom personal o demostratiu.¹⁸

- (18) a. män yas män
 Jo jove jo
 «Jo sóc jove».
- b. sän yas sän
 Tu jove tu
 «Tu ets jove».

En considerar les diferents estratègies que ofereixen les llengües per a la construcció de frases de predicat no verbal, ens adonem que no té res de sorprenent l'ús d'un verb semànticament buit com a element de suport per a l'expressió de les propietats de la FLEXIÓ oracional, propietats que en llengües com el hopi s'expressen com afixos tant de formes verbals com de formes no verbals, i que en rus, en àrab o en turc antic poden quedar sense realització física.

En realitat, en llengües com l'anglès el verb copulatiu no és l'únic verb de suport. Formes com *do* en són la mostra. Com aquest darrer, el verb copulatiu *ésser* pertany a FLEXIÓ. El predicat de la frase serà, doncs, un SA, un SP o un SN, predicat que assignarà paper temàtic al subjecte. Aquest subjecte rebrà cas nominatiu de FLEXIÓ. Així, l'estructura inicial d'una frase com (19a) serà (19b).

- (19) a. En Pere era jove
 b. [C' [FLEX' SN [FLEX' [[FLEX-ésser] [SA]]]]

3. A l'apartat 1 hem observat que els predicats no verbals rebutgen els sintagmes nominals no referencials o no específics com a subjectes; és a dir,

17. No hi ha cap dubte que les frases de (17) són realment frases i no pas sintagmes nominals. Agafem com a exemple (17a). Si l'adjectiu fos un modificador del nom i, per tant, constituent del sintagma nominal, aleshores es presentaria determinat, com a (i). En canvi, l'article no apareix davant de l'adjectiu quan aquest té una funció predicativa, com a (17a).

(i) 'almaliku l'kariim
 el rei el generós
 «El rei generós».

18. Vegeu Benveniste (1960).

els subjectes dels predicats no verbals són subjectes definits, genèrics o sintagmes indefinits específics. A fi i efecte de trobar una explicació d'aquest fet, estudiarem en primer lloc el comportament dels predicats verbals. Recordem que, segons el *principi de llicenciament*,¹⁹ els elements d'una estructura han de ser llicenciats. Aquest llicenciament s'aconsegueix si i només si l'element en qüestió participa d'una determinada relació lingüística que defineixi la seva aparició a la frase. Els predicats verbals, per poder ser plenament interpretats, llicenciats, hauran d'establir relació amb un subjecte des de la sintaxi. Això és el que postula la *regla sintàctica de predicació* (Rule of Predicate Linking) proposada per Rothstein,²⁰ regla que presentem a (20).

- (20) Tot SX no marcat temàticament ha d'enllaçar a l'estructura-F amb un argument amb el qual mantigui una relació recíproca de c- comandament immediat.²¹

Aquest enllaç, que fa de la frase una estructura predicativa, s'expressa per mitjà de coindexació del subjecte i el predicat, coindexació que permetrà més endavant la concordança.²²

No obstant això, des d'Aristòtil fins a Frege, els filòsofs han insistit en la importància del valor de veritat de la frase, del fet que pugui ser certa o falsa. Per això, Aristòtil considera imprescindible la presència del verb. «*Toute proposition dépend nécessairement d'un verbe ou du cas d'un verbe.*»²³ «*Sans le verbe il n'y a ni affirmation, ni négation.*»²⁴ «*Le verbe est ce qui ajoute à sa propre signification celle du temps: aucune de ses parties ne signifie rien prise séparément, et il indique toujours quelque chose d'affirmé de quelque autre chose (...). De plus le verbe est toujours le signe de ce qu'on dit d'une autre chose, savoir de choses appartenant à un sujet ou contenues dans un sujet.*»²⁵ Per Aristòtil, la proposició afirma o nega que el que és expressat pel predicat és present en la denotació del subjecte en el moment de l'enunciació, en el passat o en el futur.

L'expressió temporal és fonamental perquè es doni una estructura de predicació. Per això, el nucli del predicat, el verb, es mou a FLEXIÓ. Així s'aconsegueix connectar la predicació amb la referència temporal de la frase. Aquest moviment del verb, d'altra banda, possibilitarà la concordança en nombre i persona amb el subjecte. A la forma lògica, aquesta connexió del verb amb la

19. Tal com és formulat a Chomsky (1986).

20. Vegeu Rothstein (1983).

21. La regla de predicació tal com apareix a (20) pertany a la gramàtica universal i estableix que un SX no marcat temàticament s'ha de relacionar amb un argument sintàctic. Rothstein (1983, ps. 20 i s.) hi afegeix una segona part, la que apareix a (i), que estableix una restricció de direccionalitat. Aquesta segona part és específica, doncs, d'algunes llengües, p. ex., del català i l'anglès, però no pas d'una llengua no configuracional com ara el walpiri.

(i) L'enllaç s'estableix de dreta a esquerra (i.e., el subjecte precedeix el predicat).

22. Sobre la coindexació sintàctica com a mecanisme provocador de concordança, vegeu Williams (1980) i Bouchard (1985).

23. *De l'interprétation*, 5. Reproduït a *L'analytique*, p. 83.

24. *De l'interprétation*, 10. Reproduït a *L'analytique*, p. 83.

25. *De l'interprétation*, 3. Reproduït a *L'analytique*, p. 84.

referència temporal és necessària per a la interpretació de la frase com a proposició i, a la vegada, és una exigència del *principi d'interpretació plena*, principi que imposa unes determinades condicions a la gramàtica per tal que sigui possible la seva interacció amb altres sistemes cognitius.²⁶

Tornem ara als predicats no verbals, objecte del nostre estudi. No tot el que acabem de dir a propòsit del predicat verbal és aplicable al predicat no verbal. Segons l'anàlisi presentada més amunt, un predicat no verbal no pot adjuntar-se al nus FLEXIÓ ja que en llengües com el català només el verb pot ser portador de les marques de temps. D'altra banda, el verb *ésser*, verb que hem assumit que neixia a FLEXIÓ, serà l'element que expressarà la temporalitat de la frase. Essent aquesta la situació dels predicats no verbals, ens hem de preguntar com s'estableix en aquest cas la connexió entre el subjecte i el predicat, d'una banda, i l'expressió temporal, de l'altra, per tal que la frase sigui interpretada a la forma lògica com una proposició i a d'altres nivells semàntics (p.e., a la forma lògica-2) li pugui ésser assignat un determinat valor de veritat. La resposta a aquesta pregunta ens la dona Frege²⁷ quan ens descobreix el paral·lisme entre els enunciats declaratius i les expressions nominals definides (*noms propis*, en la seva terminologia).

Segons Frege, de la mateixa manera que cal considerar separatament la *referència* i el *sentit* en una expressió nominal definida, cal fer també aquesta distinció en els enunciats o frases. L'objecte designat per l'expressió és la seva referència i la peculiar manera de referir-se a l'objecte és el seu sentit. Per Frege, les expressions nominals de (21) tenen idèntica referència —ambdues designen el planeta Venus—, però diferent sentit, ja que (21a) expressa que Venus és la darrera estrella que podem contemplar abans de la sortida del sol, mentre que (21b) expressa que Venus és la primera estrella que apareix quan el sol es pon.

- (21) a. L'estrella del matí
b. L'estrella de la nit.

La referència d'un enunciat és el seu valor de veritat, ens diu Frege. Per valor de veritat cal entendre la circumstància que sigui veritable o fals i aquest valor de veritat ha de ser considerat com un objecte, ja que —des del punt de vista lògic— els llocs, els instants o els intervals són objectes. El sentit d'un enunciat és, en canvi, el pensament o contingut que expressa. Assumim aquí que els predicats verbals fan efectiva la predicació del subjecte a través de la referència temporal. Així, doncs, d'una banda, s'estableix l'enllaç entre el predicat i el subjecte mitjançant la regla de predicació (20). D'altra banda, amb l'adjunció del verb a FLEXIÓ s'obté l'emmarcament d'aquesta predicació en una referència temporal. Això permet al predicat de quedar doblement legitimat,

26. La facultat del llenguatge és concebuda com un sistema autònom, en el sentit que existeixen representacions lingüístiques sobre les quals s'apliquen principis estrictament lingüístics. Això no vol pas dir, però, que no puguin haver-hi connexions amb altres sistemes cognitius. A Chomsky (1986) es postula l'existència de principis que vetllen perquè la gramàtica possibiliti aquesta connexió amb altres sistemes cognitius.

27. Vegeu Frege (1892).

doblement llicenciat: llicenciat en relació al subjecte i llicenciat per l'expressió d'una referencialitat que emmarca la predicació. Hem de postular ara una via de llicenciamnt per als predicats no verbals. Aquests predicats entren en relació amb un subjecte per la mateixa regla sintàctica de predicació que els predicats verbals, la regla presentada a (20). Pel que fa a aquest primer pas del llicenciamnt d'un predicat, doncs, un predicat verbal i un de no verbal es serveixen de la mateixa via de llicenciamnt. En allò que divergiran, en canvi, serà en el segon pas de llicenciamnt.

En una llengua com el català, el marc referencial necessari per al ple llicenciamnt de l'estructura predicativa a la representació semàntica no ve proporcionat per l'expressió temporal, ja que el nucli d'un predicat no verbal no s'adjuntarà a FLEXIÓ. N'és prova el fet que les marques de flexió temporal no puguin afixar-se, com en altres llengües, a un adjectiu, a una preposició o a un nom, i que calgui, per tant, un verb que faci de suport de l'afix de flexió. En el cas de les frases de predicat no-verbal, serà la referencialitat específica del subjecte l'element que constituirà el marc referencial que ha de legitimar la predicació. Evidentment, caldrà que el subjecte sigui o bé un sintagma nominal definit, o bé un sintagma nominal indefinit específic (a vegades reforçat per un pronom com a [18a]), ja que aquests sintagmes nominals establiran referència a un element de l'univers del discurs. La diferència entre els sintagmes nominals definits i els indefinits rau en el fet que els sintagmes definits pressuposen la unicitat del referent, és a dir, són unívocament identificables, sia pel context situacional, sia pel coneixement compartit dels interlocutors.

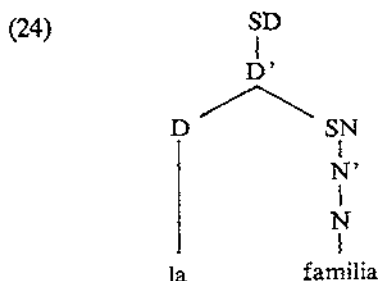
En realitat, no és pas sorprenent que els sintagmes nominals específics o referencials facin de pont entre el predicat no verbal i la referència temporal de la frase. Com mostrem les dades de (22) i (23), sovint l'aparició de sintagmes nominals no específics o no referencials a la frase està estretament relacionada amb les propietats de FLEXIÓ.

- (22) a. En Pere pot escriure *una novella que sigui històrica*.
 b. En Pere *escriurà una novella que sigui històrica*.
 c. *En Pere *escriu una novella que sigui històrica*.
 d. *En Pere *escrivia una novella que fos històrica*.
 e. *Dues periodistes que parlin anglès* presentaran l'acte.
- (23) a. En Pere vol *entrevistar la persona que guanyi el premi*.
 b. En Pere *entrevistarà la persona que guanyi el premi*.
 c. *En Pere *entrevista la persona que guanyi el premi*.
 d. *En Pere *va entrevistar la persona que guanyés el premi*.
 e. *Aquelles persones que parlin anglès* podran participar en el sorteig.

La presència del mode subjuntiu a la subordinada restrictiva fa patent el caràcter no específic o no referencial del sintagma nominal en cursiva. Només és possible l'aparició d'un sintagma nominal indefinit no específic a (22) quan el temps de la frase és futur o bé quan apareix a FLEXIÓ un verb modal. El mateix succeeix a (23) en relació als sintagmes nominals definits. Els verbs

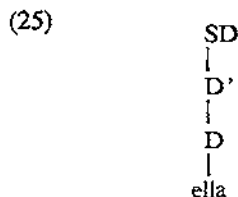
modals, així com el temps de futur i el condicional, són considerats pels lògics elements creadors de contextos referencialment opacs.²⁸

Ens queda per esbrinar encara la manera com pren forma el llicenciament del predicat no verbal a través de la referència específica del subjecte. Per a això, seguirem la proposta de Abney²⁹ i Hale.³⁰ De la mateixa manera que la frase a més d'un nucli lèxic —el nucli del predicat— té un nucli funcional: el nus FLEXIÓ, nucli que dóna a la frase el caràcter de constituent endocèntric, també un sintagma nominal pot presentar un nucli funcional al costat d'un nucli lèxic. El nucli lèxic del sintagma nominal és N. El nucli funcional serà el determinant (D). Això comporta que una expressió argumental com *la família* sigui un SN perquè té un nucli lèxic N i alhora sigui un sintagma determinatiu (SD) perquè té un nucli funcional, l'article definit. L'estructura d'aquesta expressió pot ser representada a (24).

Pot succeir que l'expressió no tingui nucli lèxic. Aquest és el cas dels arguments pronominals. Amb això hom recull una proposta defensada, entre altres, per Postal,³¹ que estableix la identitat dels pronoms personals i els articles definits. Els pronoms són SDs sense un SN com a complement.

Si els sintagmes nominals definits —els «noms propis» de Frege— són sintagmes determinatius, si el seu nucli és un nucli funcional com a la frase, i si aquest nucli funcional és l'expressió d'un referent com ho és el nucli de la frase, FLEXIÓ, en tant que un dels seus constituents és TEMPS, aleshores el determinant, nucli funcional del SN subjecte, podrà llicenciar l'estructura predicativa ja que

28. Vegeu Rigau (1980, 1981).

29. S. Abney (1987).

30. K. Hale (1987).

31. Ens referim a P. M. Postal (1966).

l'emmarcarà en un context referencial. Ara bé, això només serà possible si el subjecte és un SD, i no pas un SN sense determinant o un sintagma quantificat no específic. Cal que el subjecte presenti una referència específica. Com hem d'analitzar, doncs, els SNs indefinits específics? Jespersen proposava considerar-los emparentats també amb els pronoms. «*A veces se considera a los numerales como una parte de la oración diferente; probablemente sería mejor tratarlos como una subclase de pronombres, con los que tienen algunos puntos en común. En inglés, como en otras lenguas, one, "uno", además de ser un numeral es un pronombre indefinido (...) Su forma débil es el llamado artículo indeterminado y, si al artículo determinado se lo coloca con razón entre los pronombres, lo mismo debería hacerse con a, an, con el fr. un, etc. (...) Si incluimos a los numerales entre los pronombres, tenemos que incluir también los numerales indefinidos.*»³²

La proposta de Jespersen no ens permetria de diferenciar els sintagmes nominals indefinits específics dels no específics, ni de donar compte del paral·lisme existent entre els sintagmes nominals definits referencials i els sintagmes nominals indefinits específics. Si, en canvi, assumim que els sintagmes indefinits específics també tenen un nucli funcional, D, a més del nucli lèxic, aleshores podrem explicar que aquests sintagmes, en tant que sintagmes determinatius —com els noms propis de Frege—, puguin llicenciar un predicat no verbal. La seva especificitat ofereix un marc referencial adequat, marc que serà assequible al predicat no verbal a través de la seva coindexació amb el subjecte, és a dir, per mitjà de l'aplicació de la regla de predicació. Així, doncs, a les frases de predicat no verbal el llicenciament del predicat s'obté directament per la relació subjecte-predicat i indirectament per la relació del subjecte específic o referencial i el nus FLEXIÓ (quan existeix).

Segons l'anàlisi que acabem de presentar de les frases de predicat no verbal, hauran de presentar el mateix efecte d'inespecificitat les anomenades oracions reduïdes, frases amb predicat no verbal a les quals manca —a més del nus FLEXIÓ, fet que les converteix en subordinades forçoses— la posició de complementador (COMP), com prova el fet que el subjecte rebí cas (acusatiu) del verb principal a (26b) o es mogué a una posició des d'on pugui rebre cas de FLEXIÓ, com a (27).

- (26) a. Considero [el noi intelligent]
 b. El considero intelligent
 c. *Considero un noi intelligent *versus* Considero un dels nois intel·ligents
 d. *En considero tres intel·ligents
 e. Feia en Pere a la feina.
 f. *Feia algú a la feina.
- (27) a. En Pere_i sembla [_{t₁} espantat]
 b. *Un noi sembla espantat
 c. Un dels nois sembla espantat.

32. Jespersen (1924, p. 86).

Fins i tot els altres casos de predicació secundària reclamen sintagmes nominals referencials o específics com a subjecte. Considerem les frases (28).

- (28) a. En Pere va menjar la carn crua
b. En Pere va menjar carn crua
c. En Pere trobarà les maduixes ben madures
d. En Carles trobarà maduixes ben madures.

Només a (28a) i a (28c) podem interpretar l'adjectiu com a predicatiu. A (28b) i a (28d) només és possible la interpretació segons la qual *carn crua* i *maduixes ben madures* constitueixen un SN objecte directe.

Si la nostra anàlisi és correcta, haurem aconseguit d'iniciar l'explicació de la raó per la qual els subjectes dels predicats no verbals han de ser necessàriament referencials o específics. Si no ho és, caldrà cercar una altra via.

BIBLIOGRAFIA

- S. ABNEY, «Functional elements and licensing», conferència presentada al GLOW Colloquium 1986, Girona.
- ARISTOTE, *L'analytique. Textes choisis*, París, Presses Universitaires de France, 1986.
- A. BELLETTI, «Los inacusativos como asignadores de caso», a V. Demonte y M. Fernández Lagunilla (eds.) (1987), *Sintaxis de las lenguas románicas*, Madrid, Ediciones El Arquero, 1987, pp. 167-230.
- É. BENVENISTE (1960), «Être et avoir dans leurs fonctions linguistiques», a Benveniste, É. (1966), *Problèmes de linguistique générale*, París, Gallimard, pp. 187-207.
- D. BOUCHARD, «A Few Remarks on Past Participle Agreement», manuscrit, Austin, Universitat de Texas, 1985.
- V. CANTARINO, *Syntax of Modern Arabic Prose*, Bloomington, Indiana University Press, 1974.
- F. CORRIENTE, *Gramática árabe*, Madrid, Instituto Hispano-Árabe de Cultura, 1984.
- N. CHOMSKY, *Lectures on Government and Binding*, Dordrecht, Foris, 1981.
- , *Knowledge of Language: Its Nature, Origin, and Use*, New York, Praeger, 1986.
- G. FREGE, «Über Sinn und Bedeutung». Traducció castellana a G. Frege, *Estudios sobre semántica*, Barcelona, Ariel, 1971, pp. 49-84.
- K. HALE, *Agreement and Incorporation in Athabaskan and in General*, manuscrit, MIT, 1987.
- G. LONGOBARDI, «Las oraciones copulativas en la teoría sintáctica actual», a V. Demonte y Fernández Lagunilla (eds.) (1987), *Sintaxis de las lenguas románicas*, Madrid, Ediciones El Arquero, 1987, pp. 233-251.
- J. LYONS, *Introductions to the Linguistic Theory*, Cambridge, Cambridge University Press, Empro la traducció castellana de Teide, Barcelona, 1968.
- G. MILSARK, «Towards an Explanation of Certain Peculiarities of the Existential Construction in English», *Linguistic Analysis*, 3 (1977), pp. 1-29.
- P. M. POSTAL (1966), «On so-called pronouns in English», a R. Jacobs-P. S. Rosenbaum (eds.) (1970), *Readings in English transformational Grammar*, Ginn and Cia., Waltham, pp. 56-82.
- G. RIGAU, «La referència en els sintagmes nominals del català, a *Miscel·lània Aramon i Serra*, II, Barcelona, Curial, 1980, pp. 523-542.
- G. RIGAU, *Gramàtica del Discurs*, Sèrie Lingüística, Publicacions del Departament de Filologia Hispànica, Bellaterra, 1981.
- S. D. ROTHSTEIN, *The Syntactic Forms of Predication*. Tesi doctoral, MIT, 1983.
- K. SAFIR, *Syntactic Chains and the Definiteness Effect*, Cambridge, Cambridge University Press, 1985.
- T. STOWELL, «The tense of Infinitives», *Linguistic Inquiry*, 13, 3 (1982), pp. 561-570.
- E. WILLIAMS, «Predication», *Linguistic Inquiry*, 11,1 (1980), pp. 203-238.
- W. WRIGHT, *A Grammar of the Arabic Language*, Cambridge University Press, 1933.